

I. Тобілевич,
студент третього курсу
юридичного інституту Тернопільської академії
народного господарства

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

29 листопада 2001 р. Верховна Рада України розглянула і ухвалила у другому читанні проект Податкового кодексу України, підготовлений Державною податковою адміністрацією України і поданий до верховної Ради Кабінетом Міністрів України. Вказаний законопроект був схвалений за 20 хв. практично без обговорення, однак регламент Верховної Ради України передбачає необхідність ще й третього читання таких законопроектів, що й було зроблено постановою Верховної Ради України.

Аналіз вказаного законопроекту вказує на те, що Верховна Рада України здійснила добру спробу для створення єдиного уніфікованого в одне ціле документа, яким можна було б керуватися при роботі як суб'єктам господарювання, так і податковим органам, тим самим створивши сприятливі умови для розвитку сучасної економіки України.

Але, на превеликий жаль, сам проект не тільки не передбачав чогось нового, нової концепції, але й законсервував в собі усе найгірше з існуючою системи збору податків.

На жаль, сам законопроект не містить нової концепції Податкового кодексу України. Хоча є певні позитивні моменти, які, на нашу думку, слід взяти до уваги при розробленні справді нової концепції податкового кодексу. У цьому наявний сам факт уніфікації документа - поєднання всіх нормативних актів в єдине ціле, що неабияк важливо для об'єктів господарської діяльності та податкових органів. Адже набагато легше керуватися одним нормативним документом, аніж багатьма. Тут вже наявна спроба до чіткого визначення прав та обов'язків податків і платників податків. Існує також тенденція партнерства між податківцями і платниками податків (можливе відсточення податкового боргу, його прощення). Навіть існує у законодавстві України поняття податкового правопорушення. Великим позитивним моментом є те, що в проекті зменшено кількість існуючих податків з 39 до 23.

Однак чогось суттєво нового і позитивного як для платника податків, так і для податківців зокрема і для держави даний законопроект не приносить.

Сам факт ухвалення взагалі проекту в другому читанні Верховною Радою лише за двадцять хвилин засвідчує те, що ухвалювати його в третьому читанні ніхто не збирався, залишивши цю проблему на опрацювання новому парламентові. Вказаний законопроект Ліквідовує систему спрощеного спеціального оподаткування. Тим самим просто зв'язуючи руки об'єктам підприємницької діяльності, які користуються цим видом оподаткування, а їх нині в Україні біля 4 мільйонів. Практично весь малий бізнес користується спрощеною системою оподаткування. За таких умов підприємці повинні були б вести окремо і податковий, і бухгалтерський облік. А це не просто ускладнило б працю підприємцям - це практично стало б загибеллю для них. Відсутнія також збалансованість платників податків з податковими органами. Водночас збільшується кількість нових видів перевірок. Також збережено ПДВ, хоча в місяць для держави сальдо від'ємне і дорівнює 1 млрд. грн. У проекті даного кодексу практично взагалі не закріплений правовий режим органів державної податкової адміністрації.

Для формування в Україні нової стимулюючої податкової політики потрібно виробити нову концепцію податкового кодексу, в який слід внести ряд змін і доповнень. На нашу думку, потрібно запровадити єдиний, але диференційований податок з підприємств - його розміри мали б розраховуватися залежно від виду діяльності, тобто в промисловому секторі ставка податку одна, а в невиробничій сфері - інша і т. д. Спочатку підприємство платить єдиний податок, нарахований з урахуванням середньомісячного сумарного податку за попередній звітний період, а тоді податковий інспектор висококваліфіковано має розрахувати єдиний податок від реальних доходів плюс, приміром, 19%. При цьому доплати можуть бути або більшими, або меншими - залежно від реальних доходів підприємства.

Також обов'язково зменшити кількість планових і позапланових перевірок, встановити певні правила і визначити підстави, за якими вони мали б здійснюватися. Дуже важливим є створення єдиного соціального фонду, закріплення за платниками податків презумпції невинуватості на прикладі статті 62 Конституції України. Має бути передбачено, що будь-які непорозуміння будуть трактуватися на користь платника податків. Тільки таким чином можна досягти бажаної співпраці платників податків і податківців. Доцільно також зробити податкових інспекторів так би мовити "спеціалізованими". Сам податковий інспектор повинен відповідати не за конкретний район, як дільничний міліціонер, а контролювати те чи інше підприємство за галузевим принципом, маючи відповідну спеціалізацію.

Адже нині буває так, що, не знаючи достеменно особливостей певного виду діяльності, технології, специфіки законодавства, працівник податкової служби змушений працювати "поверхнево". Будь-який головний бухгалтер чи директор завжди через цю причину може його перехитрити, а податковий інспектор, у свою чергу, відчуваючи, що його ошукують, відверто "наїжджає" на підприємство, щоб "вибити" з нього якнайбільше податків.

Безумовно, на даному етапі потрібно розробити необхідний для сучасної економіки нині і в перспективі такий важливий документ, як податковий кодекс, завдяки якому був би зроблений крок для поліпшення умов розвитку сучасної економіки України, що потребує значного вдосконалення для високоефективної роботи.

Література

- Про проект Податкового кодексу України: Постанова Верховної Ради України від 29 листопада 2001 р., №2827 – III.
- Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами: Затв. Указом Президента України від 21.12.2000 р. № 2181-III // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2001. - № 10. - ст.44.
- Про порядок встановлення ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), інших елементів податкових баз, а також пільг щодо оподаткування: Затв. Указом Президента України від 14.10.98 р. № 171-XIV // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 1998. - № 52. - ст. 317.
- Конституція України від 28.06.1996 р. - ст. 57,61,62,67.